יתומין שאמרו בו' בין לשבועה בין לזיבורית. וא"ת לשבועה היכי משכחת לה בקטנים לרב אסי דאמר בפרק שום היתומים (ערכין דף כב.) אין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהם ובשלמא זיבורית משכחת לה בסהדות ומת לרב הונא דאמר דמשום לרבי אבל שבועה ליכא ולר"מ דמפרש דדוקא שותפות אמרו חכמים (סנהדרין דף סג:) דאסור לעשות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה אבל אם כבר נתחייב מותר לקבל הימנו כדי להציל מידו וקרא דמייתי לא ישמע על פיך (שמות כג) אסמכתא בעלמא דקרא דישראל אחיי אתי שפיר דאיכא לאוקמי בשטר שיש בו רבית ובעובד כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אבל לפי מה שפי' רבינו שמואל דאסור לקבל הימנו שבועה מק"ו דשותפות קשה וי"ל דמיירי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים אי נמי כדמוקי לה בירושלמי בהכותב תיפתר בשעבד לו מן העובד כוכבים וקיבל העובד כוכבים להפרע מן החייב תחילה דאי לאו הכי העובד כוכבים כתב ערבא אחיל ואסור כדאמרינן באיזהו נשך (כ"מ דף פ:) אי נמי כר' יוחנן דאמר מזקקין לכתובה: **תנו מאתים** זוז בו'. דוקא בכי האי גוונא שאינו נותן להם בשוה אבל אם היה נותן להם בשוה אפילו בלא אחריות נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא אמר תנו שם מאות לפלוני ופלוני ופלוני ס"מ **להקדימם** נתמון: **גובה מכולם.** נראה דכל אחד יתן לפי מלקו כדאשכחן גבי בכור דונתן לי סנים ורבינו מנגאל דימה למתניתין דפ' מי שהיה נשוי (כתובות דף נג.) ונראה שיש לחלק: **אע"ג** דקמא בינונית. קשה קצת דמאי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש דאין נפסד אלא אחרון והא דישא דקתני גובה מכולם על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם דהשם פשיטא דשקיל ביטוים: **שמע** מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא. דאע"ג דיש לחלק בין מתנת שכיב מרע לשאר מתנות דלא מסיק אדעתיה דמית ויהיב כל נכסיו כדאמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמית ליה ואין כאן נעילת דלת לא משתבר ליה לחלק אי נמי הכא במתנה במקצת דהויא כמתנת בריא: **הכא** במאי עסקינן בבעל חוב. ומהכא משמע דבע"מ מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקתני יצא עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקדקני: **והא** כל הקודם בשטר קאמר. אי במתנה איירי ניחא דפשיטא דאיירי בשטר פקדתא דליכא לספוקי בשטרא אחרינא: **יאין** מוציאין לאכילת פירות. (כתובות דף נא:) תניא חמשה גוזין מן המשומרין ותנא ושייר הכא והתם ותנא"ג דהתם תני חמשה: **לפי** שאין כתובין. פי' בקונטרס אע"ג דבפ"ק דבבא מציעא (דף טו.) אמרינן שכן כותב לגוקח אבא איקום ואשפי זביגא אלין מיגון ומעליהון ומבמיהון [1]ופירי דידהו מ"מ כיון דבשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח אין קול לאותה כתיבה לפי זה הא דפריך והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי לאו מבנות פריך אלא מאשה שהיא בעולם אי נמי דבנות נמי מי לא עסקינן דהוו בעולם כגון דגירשה ואחדיה:

כתובין הן אצל בני חורין. וא"ת אמאי לא משני אימור צרדי אתפסה כדאמרינן לקמן ויש לומר דהשתא לית ליה הא שינוי אי נמי לקמן דמוקי לה בקנו מידו ליכא למימר לצרדי והכא לא מיירי בקנו מידו וליכא למימר **רבי** חנינא קצובין וכתובין בעי. תיש נקיש לא מיבעיא ליה אי קצוצין וכתובין בעי או לאו:

יתומין שאמרו גדולים וא"צ לומר קטנים [a]בין לשבועה בין [b]לזיבורית: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: בעי רב אחדבוי בר אמי * במתנה היאך תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא או דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא יהיב ליה מתנה והלכך כי פסידא דלקוחות דמי א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש [c]שכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וג' מאות לפלוני וד' מאות לפלוני אין אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מכולן אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מן האחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפניו פניו ואע"ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ [d]במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הכא במאי עסקינן בבעל חוב והא תנו קאמר תנו בחובי וליחזי שטרא דמאן קדים דליכא שטרא והא כל הקודם בשטר קאמר בשטר פקדתא ואב"א אפילו מתנה נמי ולא קשיא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון ואב"א דשוו כולהו להדדי: אין מוציאין לאכילת פירות: מאי טעמא אמר עולא אמר ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרבי אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין ר' חנינא אמר [e]לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי או

[f]**כמקום שיש בני חורין.** דאתו לקוחות לאיגלויי ולממיר מיניה גבי שהרי יש לך מקום: **כמתנה דיפלו.** אם שיעבוד של משועבדים הללו אינו מחמת מכר אלא שנתנם במתנה לאחר שלוה מזה ושייר זיבורית לפניו היאך מיגבי מזיבורית גבי חורין או מבינונית משועבדים:

אין אומרים כל הקודם בשטר. נראה זכה ליקחת שלא יטלו אחרונים אלא מה שייר הראשון שאם יחסר שלא ימצאו שם כל כך לא יהיה נפסד הראשון הא לא אמרינן דכיון דלא אמר אחריו לפלוני לאו דוקא אקדמיה אלא שאי אפשר להוציא שני דברים כאחד: **יצא עליו שטר חוב.** על המת לאחר שנגבו אלו: **גובה מכולם.** כלומר כולן נפסדים בדבר אים אים לפי חלקו בעל ארבע מאות נפסד יותר מכולן שהדין לחזור ולחלק לאחר שיפרעו לזה מחלקו של אחד מהם שאם יצא עליהם חוב של מנה חולקין אותו לתשעה חלקים ויש"ם זה ב' חלקים וזה שלשה וזה ד': **גובה מן האחרון.** שאפילו יצא שט"ח קודם שגבו הן וגבה בעל חוב את מזונו הוה הראשון לגוזה קודם לגבות את המגלה עד שיגבה כל חובו ואחריו יטול שני והשלישי יפסיד והשתא נמי לא שנא: **אין לו.** אין בשל אחרון כדי חיוב השטר: **מזיבורים גבי.** מנמרא כדאמרן דקמא קדים ואמר ליה כשנתעבדו לי אחילה קודם אאמר ואחריו לפלוני היו שלי משועבדים והשתא בני חורין והוטל דיך עליהן הלכך בתרא שקל דיך אלמא כמתנה נמי אמרינן אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש ב"ח: **בבעל חוב.** אותן שאמר עליהם תנו להם כך וכך מלוים היו: **ולימזו שארא.** דהלוואה דמאן קדים אמאי אזלינן בתר דקדים ומאחר דלוואה אי נמי בריאה כי לא אמר ואחריו אמאי דמלוה על פה הוא: **פקדפא.** לוואה: **ואי בעיים אימא.** לעולם אי קמא ביטוית ובתרא זיבורית מקמא גבי דשקיל דייניה ולא אמר במתנה אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין ומאי גובה מן האחרון אינו נפסד אלא אחרון דמי נמי גבי מקמא מוחר על האחרון וגובה ממנו דאמר ליה לית לית לך למשקל מקמאי: **ואי בעיים אימא.** דוקא גובה מן האחרון קאמר ואפילו הכי לא תפסוט מינה דאין נפרעין כו' והכא נמאי עסקינן דשוו כולהו קרקעות או כולן ביטוית או כולן זיבורית או כולן עדיות: **לפי שאין כתובין.** הפירות הללו כשנכתב שטר מכירת הקרקע הגמולה עדיין לא היו ולא כתב בשטר אלא פלוני מכר קרקע פלונית לפלוני באחריות הלכך דמי הקרקע הוו כמלוה בשטר להחזיר אחריותו עליו אבל דמי הפירות הוי כמלוה על פה ולא עדיפי ממשעבדי ואף על גב דכתב ליה אגא איקום ואשפי זביגא אלין מיגון ומעליהון ומבמיהון ופירי דידהון אהני לאחרייה' וליגבי מבני חרי אבל ממשעבדי לא דטעמא דמלוה בשטר טרפא ממשעבדי משום דאית ליה קלא ולהך כתיבה נמי לה קלא דבשלמא על הקרקע נפיק קלא פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו אחריות אבל על הפירות אתיין בשעת מכירה אין קול יוצא: **כמאן דכתיבי דמי.** דתנאי נמי דין הוא ומשנינמא לו קול יוצא שהוא משועבד לה דתנן לא כתב לה בנו נוקין דיהוו ליכי מינאי כו' ואת תהא בביתי כו' מיב שהוא תנאי ב"ד כבתובות בפרק נערה (דף נב:): **מעיקרא לכי איתקן.** תנאי ב"ד כך היה שיהו כתובים אבל בני חורין ולא יהו משועבדים כבתובים אבל משועבדים לפי שאין לך אדם רוצה ליקח שדה מחבירו אם מזון אשתו ובניו [g]מחרים עליו עולמית: קצוצין

[a] כ"כ קלא. [b] [שייך לעיל במשנה מח:]. [c] [ובגמרא רש"ש]. [d] [שייך לעיל במשנה מח:]. [e] [וע"ש תוס' בתוכות נא:]: ד"ה המשכה וכו' ביתר ביאורו]. [f] [לפניו שם ליתא וכן מוכח תוס' וכו' הריל למתחר נמי ופירהון וכו' ע"ש וקל"ע].

גליון הש"ס

גמ' במתנה היאך. עי' כ"ב קצה ע"א תד"ה הא דמקרש:

מוסף רש"י

שכיב מרע שאמר בו'. לחבי נקנו שכיב מרע. דבדיליה איכא לאיפלגוי בין היכי דאמר אחריו לפלוני דליכא לאיפלגוי משום דלאלו לאלן כל נכסיו בדבור פיו. ואי כך ומה כך, אבל בריא רגיל ליתן לכל אחד בפני עצמו והדבר ידוע למי מקנה מתנה ולמי לנפשוף (רשב"ם ב"ב קכח.). **תנו מאתים** זוז בו'. וכגון דלא שייר אחריהן כלום, דאי שייר מידי אלא אלן לאלו, אע"ג דמיית לא קנה לאלו אלא אלן אל"ב הקנה לאלו בקנין פורה כדפפקינן כמי שמת (קנה:) מתנת שכיב מרע נמתקת נמי קנין ואע"ג דמיית (שם). **לפיכך יצא עליו שט"ח.** קודם שקבלו המשות, לי נמי כגון דהני מאתים זוז ודלא מאות הן הן שדות שנשות כך וכך דמיס, הלכך אפילו לאחר שגבו נוטה כגל חוב מהן, דמקנה מתנת שכיב מרע כירושה שהיה רגיל ומקרקעי דיתמי משעבדי לגבל חוב (שם). **גובה מכולם.** שהרי לגולם נתכון ליתן ביתר, אלא שאין אדם יכול לחוליא שני דברים כאחד, וכגון אלא שמקח ביתים דהייני נמלק, הלכך נוטה מכולן, מן המגבי ומעיט ומן הרב ירבה, כגון אם כח בגל חוב לגרוף תבע דינרין, נוטה מן המאתים כ' דינר ומן הבלא מאות שלא דינר ומן הדי מאות מרבע דינר והא דנקט הלי פירות, דבאתא הוא דנקט ומשום פיסא, דהיכא דאמר אחריו ואחריו דאחרון אחרון נפסד ואע"פ שאיכוו השכיב מרע יותר ליתן לו מתנה מרובה (שם). **אין לו.** כדי החוב, **גובה.** המותר, מעלמיו (שם). **לפי אין קצובין.** ואין הלוקח יודע בכמה לחזור (כתובות נה:).

תוספות רי"ד (המשך)

והשבח שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי וכן מזון האשה דכתב לה ואת תהא יתבת בביתי וכו' וכן מזון הבנות דכתב לה בנו נוקבן דידהון ליכי מינאי וכו' אינן ניחונות אלא מנכסים בנ"ח מפני תיקון העולם פי' מפני תקון הלקוחות ואמרינן ס"ש אמר עולא אריל לפי שאין כתובין פי' מרוקי לחבני כגון ג) דכתב ליה אחריות על השבח ועל הפירות אלא כתב לו אני מוכר לך שדה זו באחריות ולא כתב לו אנא אקום ואשפי זביגייא אלין ועמליהון ושבחיהון ופירי דידהון וקסבר עולא כיון שמכר לו השדה באחריות דין הוא שישלם לו הפירות והשבח אבל מיהו ג) מבני חרי ולא ממשעבדי דכיון שלא כתב לו אחריות השבח והפירות בפירוש יכולים הלקוחות לטענן לא סברנו שקבל עליו באחריות אלא נוף השדה ולא הפירות והשבח אבל אם כתב לו בפירוש אנא אקום וכו' הכי נמי דגבי הכל ממשעבדי: א"ל רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי וקתני אין מוצאין פי' שהן תנאי ב"ד הנכתבים בכתובה ואע"ג דלא כתב לה בכתובים דמי כדתנן בפ' נערה שנתפתחה א"ל התם מעיקרא הכי איתקון כתובים הם אצל נכסים בני חורין ואין כתובים אצל משועבדים על כך היתה תיקון ב"ד מעיקרא שלא יהו ניחונות אלא מנכסים בני חרי ולא ממשעבדי שא"כ אין לך אדם שיקנה שדה מחבירו אם מזון אשתו ובניו עולמית חחרין עליו. ורבי חנינא אמר לפי שאין קצובים. פי' פליג אדעולא ואמר אע"ג דכתב ליה הכי כיון שאינן קצובים לא גבו

ג) כ"כ בתוס' בכתובות נה: ד) [ובגמ' ליתא] ה) [ובגמ' ליתא] ו) [לפניו שם ליתא וכן מוכח תוס' וכו' הריל למתחר נמי ופירהון וכו' ע"ש וקל"ע].

תוספות רי"ד

יתומין שאמרו גדולים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית. ואי קי' והא אמרינן בערכין בפרק שום היתומים הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר הייטינן דלמא צורדי אתפשה והילכך אין נזקקין לנכסי יתומים ואפילו בשבועה עד דגדלי והכא אמרינן דבשבועה מיהת נפרעין וא"ת כגון שחייב מודה אי הכי שבועה מאי עבידתיה ר"ל מאי דאמרינן הכא דנפרעין בשבועה מן היתומים מיתוקמא בכתובת אשה דמזקקין מנכסי יתומים משום חינא אבל לשאר חוב אין נזקקין ואפילו בשבועה עד דגדלי: ירושלמי אין נפרעין מנכסי יתומים אלא בשטר שהרבית אוכלת בו ריא אף לכתובת אשה מפני מזונות ריא אף לגדולה ולניקין אר' יוסי אף אנן תנן הרוויחו לגדולה מן הדא דתניא כהנאל ומאכיל אם היה דבר שיש בו אחריות חייבים להחזיר ולניקין מהדא אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית כך היא מתני' אין נפרעין מנכסי יתומים לניקין אלא מן הזיבורית והתניא עמד הבן תחת האב הניקין שמין להן בעידית וכו' א"ר יוסי לא קשיא כאן ביתום גדול כאן ביתום קטן ובהא פליג עם תלמודא דידן דאמרינן יתומים שאמרו גדולים ואין צ"ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית: **מתני'** אין נפרעין מנכסי משועבדי' מקום שיש נכסים ב"ח ואפילו הן זיבורית אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם המרגא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם בעי רב אחדבוי בר אמי במתנה היאך תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא לא אי דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה מתנה והילכך כלקוחות דמיא ופשיט מר קשישא לרב אשי דאמר דמתנה נמי עבדיר רבנן תקנתא בה כלקוחות ובפ' מי שהיה נשוי איפסיקא הלכתא אישתדוף בני חורי טריף ממשעבדי: **מתני'** אין מוציאין לאכילת פירות. פי' אכילת פירות תמצא אצל גנזל דאתי דשקיל לה לארעא ומסלק ליה כל פירי דשמן ואכיל מינה דהדרא ארעא דהדרי פירי אבל ב"ח נהי דנוכה שבח המגיע לכתפים מפני שהוא מחובר לקרקע אבל פירי דשמיט לוקח מההוא שדה לית ליה ושבח נמצא בין בנגזל בין בבעל חוב אלא זה שבינהון שב"ח טריף את השבח ואינו נותן הוצאתו של לוקח שהוא אומר לו אילולי אתה שקנית שעבודי היה (לו) הלוה מוציא (ליה) הוצאות ומשביחה והייתי טריפה ממנו ולא הייתי נותן לו מהוצאתו כלום וכל דיני שהיה לי הלוה יש לי עליך שקנית שעבודי אבל הנגזל טריף השבח ומחזיר לו הוצאתו אם השבח מרובה על ההוצאה שאף אם מצאה ביד הנגזל היה דינו כך שאין לו לטרוף אלא את שלו ולא היתר ולמה יהיה הוצאתו של זה לא יהא אלא היותר לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שיש לו הוצאתו אבל בע"ח בחובו הוא טורף הכל ואינו מחזיר כלום ואם מכר ראובן לשמעון שדה ובא הנגזל וטרפה ממנו הפירות שאכל ממנה או שבא בע"ח דראובן וטרפה ממנו עם השבח שהשביחה וחזור שמעון על ראובן מפני שמכרה לו בארעא הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והפירות

ז) ל"ל כגון דלא כתב ליה הכי ודלא כפרש"י. ח) ל"ל לא גבי אלא מבני חרי וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com